

Rozdział drugi

CZTERY ŻYWIÓŁY

Wszechświat w skrócie

Dla wiccanina cztery żywioły: Ogień, Woda, Powietrze i Ziemia, opisują wszechświat i wszystko, co w nim zawarte. Każdą rzecz można zrozumieć jako zawartą w jednym lub więcej żywiołów. Każda całość zawiera wszystkie cztery, i można ją głębiej zrozumieć dzieląc na cztery i widząc w tym świetle. Z naukowego punktu widzenia, tabela pierwiastków opisuje cegiełki wszechświata, a wicca nie odrzuca nauki. Ale z magicznego punktu widzenia, zarówno prostota jak i symbolizm wymagają tylko czterech żywiołów. Oto krótka lista rzeczy, które mogą być lub już są podzielone pomiędzy żywioły, albo są używane do symbolizowania żywiołów:

- Części jaźni • Lokalizacje geograficzne
- Typy osobowości • Kolory
- Pory roku • Zwierzęta
- Pory dnia • Magiczne istoty (elementale)
- Wiccańskie narzędzia • Metody zbierania energii
- Strony świata • Zioła
- Znaki astrologiczne • Kamienie
- Karty Tarota • Zapachy
- Magiczne techniki

„Piramida Czarownic”

Dlaczego żywioły są ważne? Oferują nam pewien sposób myślenia o świecie. Dają nam systematyczne podejście do poznania niepoznawalnego. Zapewniają nam system wzajemnych powiązań, a magia polega na wzajemnych powiązaniach. Jedną z podstawowych zasad obowiązujących w magii jest sympatia. Oznacza to, że wszystko, co jest podobne do danej rzeczy, jest z nią w sympatii i może być użyte do jej reprezentowania. Laleczka voodoo jest obiektem sympatycznym. Jest podobna do osoby, którą reprezentuje. Laleczka ma z nią bezpośredni związek, jak fotografia. Żywioły mają pośredni związek. Świeca nie jest tym samym co lew, ale i świeca, i lew reprezentują Ogień. Kiedy widzimy powiązania, sympatię, wszystkiego w życiu, nie tylko nasza magia staje się potężniejsza. Pogłębia się nasze poczucie powiązania z życiem, nasze powiązanie z Duchem wzrasta.

Cechy Żywiołów

Powietrze

W przyrodzie Powietrze najmocniej kojarzy się z niebem, wiatrem i chmurami, jak też z wszelkiego rodzaju ptakami. Jastrzębie i orły są szczególnie związane z Powietrzem, bo latają wysoko i gniazdują na dużych wysokościach. Bocian albo kaczka z kolei byłyby nie tak potężnymi symbolami Powietrza bo chociaż latają, to żyją w wodzie i blisko wody.

W osobie ludzkiej Powietrze wiąże się z myślą i intelektem, co odpowiada Wiedzieć w Piramidzie Czarownic. Mówi się, że pomysły przychodzą z Powietrza, jak w inspiracji, która oznacza „wdychanie”. Logika i nauka są funkcjami Powietrza, i może dlatego mówi się o naukowcach, że żyją w wieżach z kości słoniowej zamiast w piwnicach z kości słoniowej. Ludzie, którzy spędzają całe życie na myśleniu, mają „głowę w obłokach”, a jeżeli są lekkomyślni, myślą wyobraźnię z prawdziwym życiem i są niepraktyczni (ponieważ praktyczność jest cechą Ziemi).

Kierunkiem Powietrza jest wschód, i ponieważ Słońce wznosi się na wschodzie, Powietrze kojarzy się z porankiem, wiosną (początkiem roku rolniczego i astrologicznego) i z wszelkiego rodzaju początkami. Wszystko co „wschodzi” należy do Powietrza. Każdy start: projektu, dzieła czy kariery, rozpoczyna się od idei. Często inspiracja przypomina wschód Słońca: jasny początek pełen obietnic i możliwości. Skoro nasiona są początkiem

i kojarzą się z wiosną, to także nasiona należą do Powietrza.

Ze względu na wicca i magię musimy spojrzeć na symboliczne skojarzenia z Powietrzem. Jego kolory to kolory nieba – biały i błękitny. Magiczny byt Powietrza jest znany pod nazwą sylf. Astrologiczne znaki Powietrza to Bliźnięta, Waga i Wodnik. Kolor Powietrza w Tarocie to Miecze, chociaż wiąże się z tym ciekawa historia. W 1910 roku Arthur Edward Waite wydał książkę „Obrazkowy klucz do Tarota” i swoją talię Rider-Waite’a. Waite był kabalistą i członkiem magicznej loży Złotego Brzasku. Jego talia jako pierwsza składała się z unikalnych ilustracji na każdej z 78 kart i pierwsza powiązała Tarota z Kabałą. Talia Rider-Waite’a stała się najpopularniejszą i najbardziej znaczącą talią, a jej wpływy widać w większości dziś dostępnych kart tarota. Jednak członkostwo Waite’a w Złotym Brzasku wymagało przysięgi milczenia, więc wahał się przed wyjawieniem zbyt wiele w swojej talii czy towarzyszącej jej książce. Zdecydował się zamienić dwie z korespondencji żywiołów, by dotrzymać przysięgi. Nie mógł zmienić skojarzenia Kielichów z Wodą, skoro jest ono dość oczywiste, a Pentakle przedstawiane są zwykle jako Monety: ponownie, skojarzenie pieniędzy z Ziemią jest bardzo użyteczne i bezpośrednie. Ale Miecze i Różdżki (Buławy) to atrakcyjne narzędzia, nie będące w codziennym użyciu na przełomie zeszłego wieku. Złoty Brzask kojarzył Powietrze z Różdżkami (Buławami) i Ogień z Mieczami. Waite zamienił je i zappełnił swoją talię Ognistymi Różdżkami (Buławami) i Powietrznymi Mieczami.

Jeżeli wróżysz z Tarota, trudno zerwać z mentalnym obrazem Powietrza/ Mieczy, Ognia/Różdżek (Buław). Każdej Różdżce (Buławie) towarzyszą płomienie, salamandry i pomarańczowy kolor. Każdy Miecz otaczają rzucające się w oczy chmury, sylfy i dużo błękitu. Być może dlatego, że większość czarownic wróży z Tarota, kojarzą miecz lub athame2 z Powietrzem.

Z drugiej strony, pierwotne skojarzenie stosowane przez Złoty Brzask i innych jest sensowne. Miecz jest silniejszym i bardziej destrukcyjnym narzędziem, niż Różdżka (Buława), a ogień jest bardziej destrukcyjny niż powietrze. Różdżka jest narzędziem maga – intelektualisty, a Miecz jest narzędziem wojownika, wcielającego swoją wolę w czyn (Ogień wiąże się z Wolą). Kiedy poznasz narzędzia, trudno nie mieć wrażenia, że osoba władająca Mieczem ma poważne zamiary (ma Wolę), a osoba trzymająca Różdżkę może nadal się tylko zastanawiać. A zatem musisz sam/a zdecydować, jakie narzędzia na twoim ołtarzu będą przynależały do każdego z żywiołów. I na tym nie koniec decyzji! Narzędzia przypisane żywiołom tak samo, jak przypisane są kierunki i kolory - nie reprezentują danego żywiołu. Każdy wiccański ołtarz zawiera także reprezentację każdego z żywiołów. Większość grup używa kadzidła jako reprezentacji Powietrza. Jestem wielką wielbicieleką kadzidła i używam go. Jednak inni używają pióra albo wachlarza z piór.

Ogień

W przyrodzie Ogień jest przede wszystkim sobą. Ogień zawsze odstaje od innych żywiołów, ponieważ nie ma na Ziemi swojej naturalnej domeny. Powietrze ma niebo, Woda ma morze, do Ziemi przynależy ląd, i tylko Ogień nie daje się przyporządkować geografii. Nawet druidyczna kosmologia podkreśla to, używając raczej systemu „3+1” niż systemu czterech. Druidzi postrzegają świat jako podzielony na grupy trójek z czwórką osobno, jak w podziale Ziemia/Morze/Niebo i Ogień, albo Robotnicy/Wojownicy/Kapłani (grupy ludzi) i Król (jeden jedyny). W przyrodzie Ogień jest outsiderem. Jest poza kontrolą i nie podporządkowuje się żadnym znanym zasadom. Miejsce, z którym Ogień ma najwięcej powiązań, to pustynia, a ogniste zwierzęta wyróżniają się swoim ognistym kolorem i temperamentem tak jak lwy i tygrysy. Salamandry również są kojarzone z Ogniem, zarówno z powodu jaskrawo-pomarańczowej barwy, jak i podobieństwa liżących i skręcających

się języków ognia do salamander. Stąd magiczne byty Ognia otrzymały swoją nazwę. Inne elementy przyrody kojarzone z ogniem, mają palący smak – jak chili i kminek, albo są pomarańczowe, jak ogniste opale. Cechą osobowości Ognia jest wola, a w Piramidzie Czarownic Ogień to Mieć Wolę. Wola jest paląca, a wola działania to iskra, od której wszystko się zaczyna. Temperament również kojarzy się z Ogniem. Ognista osoba ma gorącą głowę, a i żądza jest ognista: płonie się pożądaniem. Wszystko to blisko wiąże się z samą siłą życiową: „iskrą” w nas, która sprawia, że jesteśmy pełni życia. Z tego powodu leczenie należy do Ognia. Ci, którzy tracą swoją iskrę potrzebują magii Ognia do ponownego rozpalenia.

Ogień ma siedzibę na południu. Wiąże się z najgorętszą i najjaśniejszą porą dnia, z południem. Jeżeli chodzi o przedsięwzięcia, tak jak początki i pomysły są Powietrzem, tak sprawy „kute póki gorące” są Ogniem. Tak jak Powietrze jest ziarnem, Ogień jest kielkiem, powstawaniem. Ogień bierze pierwotne ziarno i dając mu siłę, każe rosnąć. Wiele twórczych pomysłów zatrzymuje się na poziomie Powietrza. Pomysły wymagają, by zastosować do nich Wolę.

Ogień może być transformującą siłą. W ogniu płonie stare, a to, co pozostaje, jest czymś zupełnie innym. Kowal zamienia rudę w stal przy użyciu ognia, surowe mięso dzięki ogniowi staje się pyszne, kłody zamieniają się w węgle. Przemiana spowodowana przez ogień jest nagła i całkowita.

W czarostwie Ogień jest pomarańczowy, czerwony i żółty. Jak wspomniano wcześniej, jego magiczny byt to salamandra. Ogniste znaki Zodiaku to Baran, Lew (kolejne skojarzenie z lwem) i Strzelec. Jak opisano przy okazji omawiania Powietrza, narzędziem i kolorem Ognia mogą być miecze, albo różdżki/buławy (ja używam mieczy³).

Reprezentacja Ognia na twoim ołtarzu to kolejna zmienna, jeden z tych drobiazgów, nad którymi ludzie lubią dyskutować. Świeca lub lampka oliwna jest oczywistym wyborem. Płomień na ołtarzu to dość intuicyjny sposób reprezentowania Ognia – nie można temu zaprzeczyć! Osobiście wolę używać płonącego kadzidła dla reprezentowania zarówno Ognia, jak i Powietrza.

W rytuale „żeńskie” (jin) żywioły Ziemi i Wody łączą się ze sobą, a dla reprezentacji ich obu używa się wody z solą. Aby została zachowana równowaga, dwa „męskie” (jang) żywioły powinny być reprezentowane także przez jeden przedmiot. W rytuale krąg jest skropiony wodą z solą i okadzony płonącym kadzidłem. Jeżeli świeca, a nie kadzidło, reprezentuje Ogień, wtedy ogień tak jakby pozostaje w zawieszeniu. Nie ma dość dużego płomienia, żeby ogrzać krąg, a jedna świeca nie wystarczy do oświetlenia miejsca (miewam cztery lub pięć świec o różnym symbolicznym znaczeniu – dopiero one dają wystarczająco dużo światła). Wreszcie, jeżeli jedna świeca reprezentuje Boginię, a druga Boga, wówczas świeca reprezentująca sam Ogień wydaje się znów pozbawiona przeciwwagi.

Jak widzicie, staram się tu uzyskać spójny system symboliczny – wrócimy do tej myśli jeszcze nie raz. Jakbyś nie zdecydował/a zaaranżować ołtarz, wybierz sposób, który ma sens nie tylko jeżeli chodzi o jeden element, ale o całość. Powietrze, Ogień, Woda i Ziemia łączą się i stają się Jednym, a to Jedno powinno być dopasowane tak idealnie i szczelnie jak drewniane składane pudełko, które trudno rozłożyć, bo wygląda jak jedna bryła.

Woda

Jest niezliczona ilość naturalnych form wody. Nie tylko morze, ale każdy zbiornik wodny od małego strumyczka po wielkie jeziora. Wodę znajdziemy też we własnych ciałach; w przysłowiowej „krwi, pocie i łzach”; w mleku matki; i co może najważniejsze, w wodach płodowych. Tak jak życie ewoluowało w morzu, tak płód pływa w słonej wodzie, „ewoluując” i rozwijając się. Ponieważ

wszystkie zbiorniki wodne podlegają przyptywom i odpływowom, Księżyc wiąże się z wodą, a wiele księżycowych cech to także cechy Wody. Morskie stworzenia, zarówno rośliny, jak i zwierzęta, wiążą się z Wodą:

ryby, węgorki, muszle, korale, wodorosty, gąbki i drewno wyrzucone na brzeg są częścią tego żywiołu. Delfiny i wieloryby to stworzenia najczęściej kojarzone z Wodą, chociaż podejrzewam, że ma to więcej związku z naszym uczuciem do nich niż z jakąkolwiek zasadą przyrodniczą czy symboliczną.

Cecha osobowości należąca do Wody to uczucie. Uczucie płynie swoją własną, czasami krętą ścieżką. Uczucie ma swoją głębię, nieraz tajemniczą i niewidoczną na powierzchni. Uczucia ujawniają sekrety niczym zatopione skarby. Emocjonalność i wahania nastroju, podobnie jak sekrety wiążą się z Księżycem – to, co widać tylko w zarysie, w poświacie księżyca, nie wydane na światło dzienne. W tarocie karta Księżyca jest pełna obrazów związanych z wodą: skorupiaki gramolą się z wody, a znaczenie karty ma źródło w tajemnicach, misteriach i tajemnej wiedzy.

Księżyc to cykl menstruacyjny, a Woda to także narodziny, co czyni wodę najbardziej kobiecym z żywiołów. Skoro fazy księżyca są cykliczne, kończą się tam, gdzie się zaczęły oraz zaczynają tam, gdzie się skończyły to zrozumiałe jest, że Wodę kojarzy się ze śmiercią (lub że, Wodę kojarzono ze śmiercią). Nie dziwi również fakt, że folklor wielu ludów przedstawia śmierć jako przeprawę przez wodę. Hindusi, aby zamknąć cykl nazywają odrodzenie oceanem.

Księżyc, uczucia, głębia, narodziny–śmierć–odrodzenie i tajemnica podobnie jak inne skojarzenia z Wodą łączą się ze snami i podświadomością, a co za tym idzie, w ogóle z odmiennymi stanami świadomości – transem, wizją i transformacją. Transformacja przez Wodę to wizja i może przybrać formę drogi, i prawdopodobnie dlatego Podróż Bohatera zwykle zaczyna się od przeprawy przez wodę.

Wodni ludzie są płaczący i zbyt uczuciowi, pełni przesady, zmysłowi i nie z tego świata. Przebywanie z nimi może być męczące. Mogą też być, przeciwnie, radośni i pełni miłości. Są wylewni. Hojność wody spływa obficie, a zakochani czują miłość do każdego.

Kierunkiem Wody jest zachód. Zachód Słońca kojarzy się również ze śmiercią, końcem rzeczy i transformacją. Zmierzch to czas przejścia i czas tajemnicy, tak jak jesień. Woda nie jest ani ziarnem, ani kielkiem, tylko sokiem, płynącym w roślinach jak krew w zwierzętach.

W procesie tworzenia/stawania się, używaliśmy Powietrza dla inspiracji, a Ognia, żeby ruszyć z miejsca, teraz potrzebujemy, aby płynęła przez nas kreatywność. Jeżeli kiedykolwiek pisałeś/aś, grałeś/aś na instrumencie muzycznym lub malowałeś/aś, wiesz, że nadchodzi czas, aby poddać się i pozwolić, by dzieło zaczęło żyć własnym życiem. To czas Wody. Intuicja

ma swój udział w każdym przedsięwzięciu, a „pójście na żywioł” pozwala nam skorzystać z okazji, których z góry nie przewidzielibyśmy. To odważne, tak jak rzucenie się w dół z zamkniętymi oczami wymaga odwagi – Woda odpowiada Odważyć się w Piramidzie Czarownic.

W magicznej symbolice Wodzie odpowiadają kolory morskie i księżycowe: głęboki błękit, morska zieleń i srebro. Bytem Wody jest magiczna undyna. Znakami Wody są Rak, Skorpion i Ryby (rak i skorpion w Tarocie pojawiają się na Księżycu). Magicznym narzędziem Wody jest Kielich, Święty Graal. Na ołtarzu Wodę reprezentuje zawsze naczynie z wodą – niektórzy dodają do tego muszlę. Lubię muszle, kiedy także służą jako naczynia na wodę, chociaż woda ma pewną skłonność do wylewania się z nich.

Ziemia

Wreszcie docieramy do Ziemi. W przyrodzie, no cóż – Ziemia to przyroda. Ziemia jest ciałem naszej Matki, Gai, samej Ziemi. Ziemia przejawia się

we wszystkim, co jest stałe lub płodne, albo i stałe, i płodne zarazem: kamienie⁴, zielone pola, zbocza i gleba. Jaskinie i inne podziemia są z zasady ziemskie. Większość ludzi uważa niedźwiedzia za zwierzę Ziemi, chociaż świnie, dziki i bydło też mogą reprezentować Ziemię.

Ziemia w istocie ludzkiej to jej ciało. Z Ziemi przychodzi stałość, stabilność i przywiązanie. Nazywamy Ziemię naszym domem, zarówno kiedy chodzi o dom wszystkiego co żywe, czyli Matkę Ziemię, jak i o dom, w którym mieszkamy. Skojarzenie rozszerza się na ognisko domowe, rodzinę i wszystko to, co sprawia, że czujemy się „jak u siebie w domu”. Być ziemską osobą oznacza być praktyczną, trzeźwo patrzącą i twardo stąpającą po ziemi. Dobre cechy Ziemi czynią osobę „solą ziemi”, ale nadmiar cech Ziemi sprawia, że „zagrzebuje” się. Ziemia to głębokie, solidne, nieruchome miejsce – zarówno w negatywnym sensie, kiedy chodzi o upór, jak i w pozytywnym, kiedy chodzi o cierpliwość. Piramida Czarownic dobrze rozumie Ziemię, kiedy czyni Milczech atrybutem Ziemi.

Ziemia leży na północy i wiąże się z czasem północy – ponieważ północ jest przeciwieństwem południa, a podziemia są ciemne. Zima należy do północy: zimno północy, zimno gleby oraz nieruchome i ciche oczekiwanie wiosny. Być stałym oznacza być cierpliwym i nie ruszać się. Z drugiej strony, Ziemia to także płodność – cięża, owoc, fizyczna manifestacja naszej pracy. W przedsięwzięciach Ziemia to zakończenie – ukończony projekt – rezultat.

Kolory ziemi to brąz i czerń gleby, oraz głęboka zieleń płodności. Powiada się, że Ziemię zamieszkują magiczne stworzenia, gnomy, a znakami Ziemi są Byk, Panna i Koziorożec. Kolor Ziemi w Tarocie to Pentakle⁵ lub Monety, które oznaczają pieniądze, najbardziej przyziemne z dóbr (skoro dają wszystkie inne ziemskie dobra). Bogactwo i zakopane skarby należą do Ziemi. Narzędziem żywiołu Ziemi jest także Pentakl, który jest dyskiem albo talerzem z wyrysowanym na nim pentagramem (niektóre tradycje wypisują na nim także inne symbole). Skoro talerz jest przeznaczony na jedzenie, a jedzenie także należy do Ziemi (jako fizyczny produkt, który jest rezultatem uprawy i hodowli, karmiący ciało), to słusznie uważa się Pentakl za dobry symbol Ziemi.

Na ołtarzu Ziemię zwykle reprezentuje sól, którą uważa się za szczególnie magiczny symbol. Niegdyś używano jej jako pieniędzy, a także do konserwowania jedzenia oraz do utrzymania ciała przez zimę i odpędzania zła. Sól jest też wygodna i praktyczna w użyciu, po rozpuszczeniu się w wodzie można ją kroić w domu bez konieczności zbierania jej potem (drobne ziarenka byłyby pod tym względem niewygodne). Odprawiając rytuał na zewnątrz ma się więcej możliwości – na przykład mam zwyczaj przy zrękowinach (wiczańskich ślubach) zastępować sól płatkami kwiatów.